

10/09/2024

6 המהלכים בעזרתם סמוטריץ' ונתניהו סוללים לחמאס ולאיראן את הדרך להשתלטות על הגדה המערבית

"הגיע הזמן שנפסיק לפחד מעליית חמאס בגדה"

בצלאל סמוטריץ', שר במשרד הביטחון

ישראל מצויה בימים הללו במה שנראה כמו רגע לפני התלקחות מלאה של הגדה המערבית ולמעשה פתיחת חזית נוספת במלחמה הרב-זירתית שנמשכת מאז 7 באוקטובר. מגמת ההסלמה מתבססת על תהליך התפוררות של גורמים מרסנים ומנגד התחזקות של מאיצי הסלמה. למרות השבר הנורא של השבת השחורה ההיא, שהבהיר לכל שחיזוק חמאס היה אסון, ממשלת ישראל ממשיכה גם כיום, ביתר שאת ומאותן סיבות בדיוק, לפעול בכל הכוח באותה מדיניות הרסנית של "רש"פ היא נטל וחמאס הוא נכס". מדיניות שנגדה מתריעים בקול בחודשים האחרונים ראשי מערכת הביטחון, וטוענים כי היא זו שתוביל להתלקחות. ממשלת ישראל לא רק מתעלמת מהאזהרות - היא משמשת גורם מרכזי בהתדרדרות. למעשה, בפעולותיה הממשלה מחלישה את הגורמים שעומדים בפרץ, ופותחת את הדלת להשתלטות איראן וחמאס על הגדה המערבית. את התוצאות אנו כבר רואים לפנינו. ערעור היציבות בגבול הירדני הארוך ביותר שהיה עד כה גם הבטוח ביותר, פיגועים בגדה המערבית ובלב הארץ, מכוניות תופת בבנימין ובגוש עציון ואפילו מחבל מתאבד בת"א: האינתיפאדה השלישית בפתח, בדיוק כפי שהזהירה מערכת הביטחון. האם גם הפעם נתניהו יאמר שלא משכו בדש מעילו? ההתרעה מהדהדת, והיא זוכה להתעלמות מוחלטת, פעם אחר פעם.

כרוניקה של התעלמות - איך מדיניות הממשלה מביאה להסלמה?

הטרור היהודי

3 מפקדי פיקוד מרכז לשעבר **כתבו כבר לפני שנתיים וחצי** כי אלימות המתנחלים פוגעת בפעילות גורמי הביטחון בכך שהיא מסיטה אותם ממשימותיהם לעיסוק בשיטור, וממחישה לפלסטינים בגדה שאין מי שיגן עליהם - ובכך גם פוגמת באמון ברשות הפלסטינית ובהמשך התיאום הביטחוני.

מאז, **המצב החמיר מאוד**. מאז 7 באוקטובר לפחות 11 פלסטינים נורו למוות בידי מתנחלים. ישנם הרוגים נוספים שזהות היורה לא נקבעה רשמית, ועוד שנורו ע"י צה"ל בנסיבות הקשורות להתפרעויות מתנחלים בכפרים פלסטינים. מעל 1,000 אירועי התקפות מתנחלים על פלסטינים בגדה מאז פרוץ המלחמה, שגרמו נזק רב והביאו לגירוש קהילות ומשפחות שלמות מפחד הפרעות.

משטרת מחוז ש"י, ברוח השר, לא ממלאת את תפקידה. את התהליכים שכבר הושרשו בגדה המערבית ראינו גם בהתנהלות המשטרה (או היעדרה) בפרעות בשדה תימן ובית ליד. האירועים זוכים לגיבוי והצדקות מצד נציגיהם לכנסת, שלעיתים אף לוקחים בהם חלק ישיר. זכורה במיוחד השתתפותם של חברי כנסת בפוגרום חווארה בפברואר 2023, והקריאות של צביקה פוגל ובצלאל סמוטריץ' לאחר מכן למחוק ולשרוף את חווארה. כיום, הפרעות בכפרים הפלסטיניים מבוצעות באופן יומיומי וכבר לא זוכות כמעט להתייחסות בתקשורת.

נציגי הציבור אמנם מכחישים את התופעה, וסמוטריץ' טען כי מדובר בקמפיין אנטישמי, אך **מכתב ראש שב"כ** רונן בר מאוגוסט האחרון מבהיר כי מדובר בפגיעה חמורה בביטחון הלאומי של ישראל, וכי התופעה התרחבה מאוד בגיבוי ותמיכה מגבוה, והיא כוללת צידוקים שקריים מצד חברי כנסת, העברת כספים, חלוקת נשק, והימנעות מאכיפה. ההשלכות הביטחוניות שהוא תיאר במכתבו קשות מאוד. הטרור היהודי מביא, בין יתר ההשלכות, לכניסתם של פלסטינים נוספים למעגל הטרור ולפיגועי נקם שמציתים חזית נוספת במלחמה.

פרובוקציות בהר הבית

ביוני האחרון הכריז בן גביר, השר האחראי על האכיפה בהר הבית, כי תתאפשר בו תפילת יהודים - ובכך שינה הלכה למעשה את מדיניות הסטטוס קוו. נתניהו הפטיר ביושב "הסטטוס קוו לא השתנה" ובכך הסתיים טיפולו באירוע - הסכמה שבשתיקה. האזהרות לא איחרו לבוא. גינויים מקיר לקיר בכל רחבי העולם המוסלמי, **ביניהן מדינות שישראל מעוניינת בתמיכתן** בביסוס בריתות הגנה מול הציר האיראני" ירדן, סעודיה, איחוד האמירויות. **גם ארה"ב הזהירה**, ואפילו חבריו של בן גביר לקואליציה הביעו התנגדות חריפה. **שר הביטחון גלנט**, למשל, אמר "ערעור הסטטוס קוו בהר הבית הוא מעשה מסוכן, מיותר וחסר אחריות". למרות כל האזהרות, בן גביר שב והצהיר על מדיניותו ומראות נערי גבעות משתטחים על אדמת הר הבית ללא מפריע הפכו לאירוע חוזר. מלשכת רוה"מ, **שהצהיר בעצמו ב-2020** שהוא מתנגד לתפילת יהודים בהר הבית גם במחיר אובדן 20 אלף קולות בבחירות - שתיקה.

התוצאות מתבהרות כעת. התנהלות בן גביר **על-פי גורמי ביטחון** מעודדת את ההסלמה בשטחים, ועשויה להבעיר לא רק את זירת יהודה ושומרון, אלא את העולם הערבי כולו. **מערכת הביטחון יוצאת כעת באזהרה חריפה**: עליית מתפללים להר הבית בחגי תשרי, בגיבוי הממשלה ובהימנעות המשטרה מאכיפה, עלולה להצית זירה נוספת בירושלים ויהודה ושומרון ולהסיט כוחות לגדה במקום להשקיע את מירב המאמצים בזירות האחרות. כל זאת במלאת שנה למלחמה אליה יצאה ישראל בעקבות אירועי 7 באוקטובר. מלחמה שממשלת ישראל מסרבת לסיים כבר זמן רב, ללא הצדקה ביטחונית. התוצאה היא פגיעה בהרתעה מול איראן וחזבאללה, שדוחפות להנצחת המלחמה ולהצתת הטרור בגדה.

קידום הסיפוח והשקעה מסיבית בהרחבת מפעל ההתנחלויות

ההפיכה המדינית של סמוטריץ' מביאה הלכה למעשה **לסיפוח הגדה המערבית**. בחקיקה, בתקצוב, בהחלטות ממשלה ובשינויים מבניים, כולל הקמת מנהלת התיישבות שמפקיעה סמכויות שאמורות להיות נתונות לצבא, והחדרת גורמים אזרחיים-פוליטיים למינהל האזרחי.

סמוטריץ הפך את עצמו למושל הגדה המערבית. הוא פועל להרחבת מפעל ההתנחלויות והמאחזים יותר מאי פעם, ולעיצוב השליטה הישראלית בשטח באופן שמהווה סיפוח. מדיניות הממשלה לא רק פוגעת בנושאות במעמדה של ישראל בעולם. בטווח המיידי, היא מביאה להגדלת החיכוך בשטח. בטווח הארוך, היא פוגעת ביכולת לייצר ביטחון ארוך טווח ובר-קיימא באמצעות פתרון מדיני היפרדות וחלוקת הארץ לשתי מדינות.

המשמעויות בשטח נרחבות. סמוטריץ פועל להרחיב מאוד את ההכרזה על אדמות מדינה בגדה, לצורך הקצאתן להתנחלויות. בשנה החולפת הוכפל השטח שהוכרז כאדמות מדינה מאז אוסלו. מאז תחילת המלחמה הוקמו 25 מאחזים חדשים, וסמוטריץ' הורה על מתן שירותים ל-70 מאחזים שמעולם לא אושרו והוסדרו. 65% מהמאחזים מוקמים בעומק השטח, במרחק העולה על 10 ק"מ מהגבול, דבר שמגדיל מאוד את החיכוך.

המציאות הזו מובילה לתסיסה, מחייבת את צה"ל לפרוס עוד ועוד כוחות בהגנה על מאחזים בעומק השטח, ופוגעת בביטחון. כבר במרץ '24, עוד כשהיה מפקד פיקוד מרכז, הגדיר יהודה פוקס את מדיניות הסיפוח והבניה הבלתי חוקית בשטחים, אותה מוביל (ומסדיר) סמוטריץ': "מעודדת המשך עבריינות ומזיקה קשות לביטחון האזור". לדברי בכירים בצה"ל, "בחלוקת הסמכויות בתוך הממשלה בין השרים יואב גלנט ובצלאל סמוטריץ', נוצרה בעיה מובנית שמקשה על תפקוד הכוחות בשטח". לעתים מדובר בניגודי אינטרסים בין שיקולי הביטחון לבין שיקולי ההתנחלות, אז "במאבק הסמכויות ביהודה ושומרון - עמדתו של סמוטריץ' מובילה פעמים רבות על עמדת מערכת הביטחון, גם במקרים של אי-אכיפת החוק".

■ הקרסת הרשות הפלסטינית, ציבורית וכלכלית

יהודה פוקס, בנאום הפרישה מתפקידו כמפקד פיקוד מרכז, טען כי "יכולתו של פיקוד מרכז להגן על מדינת ישראל תלויה גם בקיומה של רשות פלסטינית מתפקדת וחזקה, בעלת מנגנוני ביטחון אפקטיביים השומרים על החוק והסדר". גם שר הביטחון גלנט אמר "רשות פלסטינית חזקה היא אינטרס ביטחוני ישראלי, לא פחות מזה". קיומה של הרשות מאפשר לישראל להימנע משליטה ישירה ב-5 מיליון פלסטינים, והיא גם הבסיס היחידי להסדר עתידי יציב.

למרות זאת, המציאות המקודמת בפועל הפוכה לחלוטין, ומביאה לירידה בתמיכה הציבורית ברשות, לאובדן אמון בה ולשלילת הכנסותיה עד כדי סכנת קריסה. בשנים האחרונות עברו מספר חוקים שמטרתם לאפשר הקפאה ואף חילוט של כספי המסים הפלסטיניים, לכאורה לאור תמיכתה במשפחות אסירים. זאת, באופן חד צדדי, במקום לפעול באמצעים הסדריים (כמו הצעדים המקודמים בימים אלה ע"י האיחוד האירופי). הצעדים המופנים נגד הרשות התגברו מאוד מתחילת המלחמה. הממשלה פועלת ביוזעין ובמכוון להקרסת הרשות הפלסטינית, במדיניות סדורה הכוללת הקפאת כספי מיסים המהווים 65% מתקציב הרשות, תמיכה בתביעות ענק נגד הרשות, הרעה מכוונת של מצבה הכלכלי, סירוב לתאם איתה מהלכים ודה-לגיטימציה מתמשכת נגד נשיאה, אבו מאזן הפרגמטי, שיצא בהתקפות חריפות נגד תנועת חמאס ונגד איראן וטען כי הן משתמשות בפלסטינים לקידום מטרות זרות. הבנק העולמי הודיע כבר במאי כי הרשות מצויה על סף קריסה כלכלית. שב"כ העביר כבר בתחילת יוני התרעה אסטרטגית לדרג

המדיני, לפיה מהלכים שבוצעו בשנים האחרונות מול הרשות הפלסטינית עלולים להביא לקריסתה.

החלשת הרשות מביאה בראש ובראשונה לפגיעה בתפקוד מנגנוני הביטחון הפלסטיניים, שהתיאום הביטחוני איתם היה ועודנו נכס אסטרטגי לישראל. בתקופות השיא של שיתוף הפעולה, סיכלו המנגנונים בתיאום עם צה"ל **40% מנסיונות הפיגועים**. כבר כעת, בשל הירידה בהכנסות, **הרשות משלמת ל-30,000 אנשי המנגנונים שכר חלקי מאוד**. הפגיעה בשכרם מדאיגה מאוד את מערכת הביטחון הישראלית בשל הפגיעה בתפקוד המנגנונים ובמוטיבציה של אנשיהם, שמשפיעה על יכולתם לסכל טרור. קריסת הרשות והפסקת תשלום המשכורות כליל היא כבר סכנה ממשית לביטחון ישראל. **שב"כ הזהיר את הדרג המדיני** כי הרשות לקראת "תת-תפקוד", וכי קיצוץ משכורות מנגנוני הביטחון שלה עלול לגרום להם לזלוג לטרור.

כבר ביוני האחרון התריע **גורם בטחוני בכיר**: "הממשלה, ובמיוחד שר האוצר, עדיין שבויים בקונספציה. לא יהיה ואקום, החלשת הרש"פ תביא ליותר טרור". אזהרתנו הפכה למציאות בפועל.

■ ריסוק הכלכלה הפלסטינית בגדה המערבית

כבר בתחילת יוני, הדרג המדיני קיבל **מסמך התרעה חמור ממערכת הביטחון**, הטוען כי בשל המצב הכלכלי בגדה המערבית, הנובע מהמדיניות הישראלית, גובר החשש מפני אינתיפאדה שלישית, שתהפוך את הגדה המערבית מזירה משנית לזירה מרכזית במלחמה. מלבד הסנקציות של שר האוצר סמוטריץ', מצביעים גופי הביטחון גם על האיסור על כניסת פועלים פלסטינים לעבודה בישראל ועל הסגר שמוטל על הגדה מתחילת המלחמה, המונע כניסה של ערביי ישראל לקניות ובילוי בגדה, שמזרימים מיליוני שקלים לכלכלה הפלסטינית. כתוצאה מכך, פלסטינים רבים בגדה נטולי מקורות הכנסה ומצויים במציאות כלכלית קשה, אשר לפי צה"ל ושב"כ עלול לדחוף רבים מהם לטרור ולזרועות חמאס.

המצב הכלכלי בגדה אכן קשה מאוד, וכפי שהוצג במסמך ההתרעה - הוא קשור באופן ישיר למדיניות הישראלית, שכלכלתה שלובה בכלכלה הפלסטינית. שיעור האבטלה מוערך בכ-33%, עם אובדן של 300,000 מקומות עבודה. הייצוא ירד ב-20%. הירידה בהכנסות משקי הבית הובילה לירידה של 20% בצריכה. האיסור על כניסת עובדים פלסטינים לישראל מביאה לפגיעה של מאות מיליוני שקלים בחודש במשק הפלסטיני (**ועולה מיליארדים למשק הישראלי**), והירידה בהכנסות ממסים הובילה לקיצוץ נרחב בתקציב הרשות הפלסטינית.

במערכת הביטחון סבורים שהעובדה שרוב הצעירים הפלסטינים ביהודה ושומרון מובטלים כעת כי אינם יכולים לעבוד בישראל, היא אחד הדברים שמובילים לעלייה ההולכת וגוברת בפעילות הטרוריסטית, עד כדי חשש מהתנפלות המונית של פלסטינים על יישובים ישראליים שנמצאים בקרבתם. בינתיים, המצוקה הכלכלית מותירה חלל אותו ממלאים בקלות רבה **כספי הטרור המוזרמים במיליונים לתוך הרשות הפלסטינית**, בין אם באמצעות מזומן ובין עם בהעברות כספים דיגיטליות כמו שימוש במטבעות קריפטו. בשטח נוצרה תופעה של "**מחבלים פרילאנסרים**" - צעירים שבהיעדר אלטרנטיבות תעסוקתיות מקבלים כסף רב מארגוני טרור עבור השתתפות בפעולות "התנגדות". גורם ביטחוני בכיר אמר לפני מספר חודשים כי הם מזהים

שהעניין הכלכלי תופס מקום משמעותי בכל מה שקשור לגיוס מחבלים לארגוני הטרור בגדה, וכי הסכנה היא מהיווצרות של "איים איראניים". כך, המצב הכלכלי בגדה מהווה מנוע לחדירת ארגוני הטרור ולהסלמה בשטח.

■ הימנעות מסיום המלחמה

מעל הכול, מרחפת ההימנעות מסיום המלחמה, במה שנראה כבחירה במלחמה לשנים ארוכות קדימה. המלחמה הפכה זה מכבר ממלחמה צודקת להכרעת חמאס למלחמת ישראל נגד העם הפלסטיני, בהתאם לחזון ההכרעה של סמוטריץ'. לפי סמוטריץ' עלינו להילחם בפלסטינים עד להשמדה, להכנעה או גירוש מהארץ וביטול רעיון הלאומיות הפלסטינית. מלחמה ארוכה ורב-זירתית מנוגדת לתפיסת הביטחון הישראלית ומקשה מאוד על צה"ל, הנקרע בין אינספור משימותיו בעוד כוחותיו בסדיר ובמילואים נשחקים עד דק, לתת מענה מיטבי לכלל הזירות. זאת ועוד, המשך המציאות המלחמתית והפיכתה למלחמת התשה נטולת יעדים מדיניים, המבוססת על דינמיקה של פינג-פונג תגובות מול אויבים מרובים, מספקת עוד ועוד "הזדמנויות" להסלמה לא מכוונת, שמדליקה זירות נוספות בעצימות הולכת וגדלה, ובכללן הגדה המערבית.

התוצאה: חיזוק הכוחות האיראניים-חמאסיים בגדה המערבית, לקראת אינתיפאדה שלישית

השילוב בין הנצחת המלחמה, הקרסת הרשות, והחיכוך והפרובוקציות של המתנחלים הקיצוניים בשטח - פוגע בביטחון ישראל, מגביר את ההקצנה הפלסטינית, ומביא לחיזוק של איראן, חמאס וגורמי טרור נוספים. זאת, בניגוד מוחלט לאינטרס הביטחוני הישראלי. כאשר האופק ההסדרי-מדיני נחסם ע"י דה-לגיטימציה לרשות, הקפאת השיחות עימה והעמקת הסיפוח, ישראל למעשה מעבירה מסר שהרשות והעומד בראשה לא יצליחו לייצר אופק של התקדמות לנורמליות, וכך דוחפת את הפלסטינים לזרועות הארגונים הדוגלים בהתנגדות אלימה ובשחרור פלסטין בכוח הזרוע. הנתונים ברורים: ככל שישראל הודפת נסיונות לקדם הסדר ומנציחה את ההתנחלויות והסיפוח, כך התמיכה בטרור בקרב הפלסטינים עולה, ואיתה התמיכה בחמאס.

ברמת המציאות הביטחונית, המהלכים של ממשלת ישראל פוגעים ביכולתה של הרשות לסכל טרור בשל הפגיעה במשאבים, ובמקביל מספקים לחמאס ולאיראן כר פורה לגיוס צעירים מיואשים ומובטלים לטרור. קצינים בכירים אומרים שלמעשה הדרג המדיני ובעיקר השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר ושר האוצר סמוטריץ' הם הגורמים הישירים לכך שהפעילות הטרוריסטית לא מתמעטת, אלא מתרחבת לאזורים שמדרום לצפון השומרון, שם נמצא מוקד התסיסה.

כבר בינואר, לאחר הפיגוע ברעננה, התריעו גורמים ביטחוניים כי הירידה בכוחה של הרש"פ, גם מבחינה כלכלית וגם מבחינת תמיכה ציבורית, יחד עם הכספים שמכניסות איראן וחמאס לגדה, אמצעי הלחימה שמוברחים מגבול ירדן והתסיסה שמקורה במלחמה בעזה - כל אלה מובילים להוצאה לפועל של פיגועים בלב ישראל.

המציאות הזו, שהיתה צפויה ושהתריעו מפניה שוב ושוב גורמי ביטחון שונים, משרתת את הימין המשיחי שחותר למלחמת גוג-ומגוג נצחית ולשלילת כל פתרון הסדרי שיפגע בחזון ארץ ישראל השלמה. היא גם משרתת את נתניהו שלצד האינטרס הפוליטי הברור בשימור ממשלתו, חותר ל"ניהול מלחמה" באותו אופן בו דגל ב"ניהול הסכסוך", והתרחקות מפתרונות מדיניים - כפי שנהג תמיד. למעשה, כוחות רבים פועלים להביא את הגדה המערבית לכדי פיצוץ, שיהפוך אותה לזירת מלחמה פעילה במלחמה הרב-זירתית שאנו מצויים בה גם כן: איראן, חמאס, ג'יהאד איסלאמי, חזבאללה. אליהם מצטרפת בפועל גם ממשלת ישראל, מסיבות אישיות-פוליטיות כמו גם מסיבות אידיאולוגיות-משיחיות, שבינן לבין ביטחון יש קשר הפוך. בגדה המערבית אין ואקום. מישהו צריך לשלוט בשטח. במלחמתו בפתחסטן, הימין הקיצוני הופך את הגדה לחמאסטן. כשמוטריץ' אומר שחמאס הוא נכס ושצריך להפסיק לפחד מהשתלטותו על הגדה, לזה הוא מתכוון, וזו המדיניות שמקודמת בשטח. בתמיכת ראש הממשלה נתניהו, ועל חשבון הביטחון של אזרחי ישראל.

בברכה,
ד"ר (סא"ל מיל") עומר צנעני,
ראש היחידה המדינית-ביטחונית